CHILDREN'S LITERATURE AND FANTASY LITERATURE- AN INTERFERENCE OF GENRES

Manuela Varga
PhD Student, Technical University of Cluj-Napoca, North University Center of Baia Mare

Abstract: The genre of fantasy literature has gained ground in the fields of the arts, being included in the making of film art and visual electronic game designs. There is that influence of myths, legends whose presence is evident in the concept of fantasy. Initially, this type of fiction was synonymous with children's literature and seen as an escape from reality. The presence of magical elements and supernatural phenomena were considered standard points for highlighting the youthful side of fiction. The fantasy was a distant realm even if in a way connected to the real world and the characters attracted to magical and imaginary events and happenings. Wizards, witches, dragons, monsters, castles and caves, swords and black magic, talking animals and humans turning into beasts, undiscovered mysteries, impossible journeys, epic battles with supernatural beings, deities and demons: an endless list of to those popular elements with fantastic content.
Fantasy has many manifestations in modern society. Although fantastic elements can be traced to the dawn of civilization, the form of fantasy we recognize today began as literature in the late 1800's. The popularity of this type of imaginative fiction has greatly increased in the past hundred or so years, rising to become one of the most dominant genres in the literary world. Largely due to its growing success, fantasy blossomed into other mediums over time. No longer contained solely in literature, fantasy began to spill over into film, role-playing board or card games, and eventually into electronic gaming. Specifically in movies and video games, fantasy was able to assimilate to the electronic age, morphing its ancient motifs and values with the technology of modern society in order to reach an audience more diverse than it had ever achieved. However, literature, where fantasy began, remains its most important and farthest reaching instrument. Accordingly, the majority of discussion in this paper will focus on literature, but not to the total exclusion of other methods of fantastic transmissions, which remain crucial in their own right.

Keywords: fantasy literature, children's literature, genre

"A fost odată un hobbit care locuia întro gaură în pământ. Nu era o vizuină din acelea antipatice, murdare sau umede, pline de capete sau cozi de viermi şi cu miros de mâl; nu era nici nisipoasă sau lipsită de apă, sau o vizuinăîn care să nai pe ce să te aşezi sau pe ce să m ănânci; era o vizuină de hobbit, şi asta înseamnă confort."[1] Pe cât de simple sunt, aceste cuvinte memorabile ne introduc în cea mai complexă dintre toate lumile fantastice create până acum. Când Tolkien a mâzgălit fraza de deschidere a cărţii *Hobbitul* (1937) pe o pagină goală găsită în mijlocul lucrărilor de examen, nu știa că ceea ce tocmai scrisese va deveni cotitura simbolică a valului pentru succesul literaturii fantastice moderne. Cu *Hobbitul* și *Stăpânul Inelelor* (1954-1955), Tolkien s-a redat pe sine și pe creația sa, universul Pământului de Mijloc ca fiind nemuritor. Astăzi, șaptezeci de ani mai târziu, Pământul de Mijloc încă vrăjește milioane de cititori iar acum și telespectatori din întreaga lume. Nu numai adaptarea cinematografică a *Stăpânului inelelor* (2001-2003) lui Peter Jackson creează un monument pentru autor cât contribuţia acestuia pentru literatrura *fantasy*. Aduce un omagiu unui gen care, timp de multe decenii, a fost întâmpinat cu puțina atenție din partea criticilor literari și stigmatizat ca material de grădiniţă. Tolkien şi realizările sale literare au

[1] J.R.R. Tolkien. *The Hobbit, Or There and Back Again*. London: HarperCollins, 1999 [1937], p. 3.

câștigat încrederea în fantezie, respectabilitate și o creștere continuă spre popularitate.[2] La o primă vedere, se pare că Tolkien a creat o situație paradoxală. Deşi cele două opere majore au succes răsunător în domeniul literaturii fantastice câştigându-şi statutul prin interpretarea acestora ca modele influente şi creatoare de tendinţe, acestea sunt adânc înrădăcinate într-o tradiţie veche şi conservatoare. Cum a reușit atunci autorul să revoluționeze un astfel de gen cu acest concept tradiţional? Într-un mod convenabil pentru Tolkien, convențiile literare și conținutul fanteziei au rămas destul de stabile de-a lungul secolelor. . Oricât de variate ar fi, poezia epică, folclorul, basmul, basmul literar sau romanul fantastic, firul roșu care le traversează este ideea de bază a oricărui conflict între bine și rău, care urmează să fie rezolvat prin triumful omului.

J. R. R. Tolkien, în eseul definitoriu pentru literatura *fantasy, On Fairy-Stories* argumentează trăsăturile genului *fantasy* pornind de la reconsiderarea categoriei literare, aceea a basmelor şi a poveştilor cu zâne, nedorind să atenteze la definirea acesteia sau la o descriere directă, lucru imposibil pentru acesta, deoarece conceptul de *Faerie* nu poate fi descris în cuvinte, fiind indescriptibile şi imperceptibile.[3]

Definiţiile genului *fantasy* variază de la cele mai simple explicaţii prezentate în *Macmillan Dictionary for Advanced Learners:* „o poveste care evidenţiază multă imaginaţie şi este foarte diferită de viaţa reală”[4], până la unele foarte complexe ca cea expusă de Chris Baldick în *Oxford Dictionary of Literary Terms:* „Un termen general pentru orice fel de operă fictivă care nu este dedicată în primul rând reprezentării realiste a lumii cunoscute. Categoria include mai multe genuri literare (de exemplu, viziune de vis, fabulă, basm, romantism, *science- fiction*) care descriu lumi imaginare în care puterile magice și alte imposibilități sunt acceptate. Teoreticienii recenți ai fanteziei au încercat să distingă mai precis între tărâmurile magice de sine-stătătoare ale fantasticului, delirurile explicabile psihologice ale nemaipomenitului și întâlnirea inexplicabilă a ambelor în fantastic.”[5] Mai multe motive explică atracția magică a fanteziei, puterea de a atinge și atinge oameni la scară mondială. Acest succes poate fi atribuit creării de lumi cu posibilități nelimitate, permițând aproape orice experiment teoretic sau intelectual. *Fantasy*-ul oferă un forum perfect pentru discuții, tratarea și analiza valorilor universale, morală, tradiții, politică, cultură, psihologie umană, etică și filozofie. În plus, acesta se ocupă de anxietăți existențiale, probleme și alteritate care decurg din contactele sociale, are un spectru enorm de subiecte pe care genul le poate aborda, discuta și la care poate oferi soluții. Fantezia a oferit întotdeauna oamenilor libertatea necesară pentru întrebări existențiale. Dacă combinăm acest exerciţiu de manevră cu dorința noastră de a proiecta creativ spațiile familiare și dorința pentru descoperirea altora noi, ne aflăm cufundați în tărâmul ei echivoc.Intrând în această lume, cineva este cu ușurință vrăjit de una dintre principalele sale caracteristici: atemporalitatea sa inerentă.

Succesul lui Tolkien este inseparabil legat de perioada care cuprinde lumea din cel de-al doilea Război Mondial. Pentru milioane de oameni, lumea pe care o cunoscuseră fusese aruncată în aer. În războiului, oamenii aveau nevoie de o nouă viziune asupra lumii şi a vieţii, adaptată și echilibrată. Având perspectiva unui viitor necunoscut și nesigur, oamenii tind să caute confort în concepte familiare înainte de a fi gata să îmbrățișeze idei noi. Distanța temporală și spațială precum și nostalgia pot facilita acceptarea experiențelor traumatice din prezent.

[2] Ann Swinfen. *In Defence of Fantasy: A Study of the Genre in English and American Literature since 1945*. London; Boston; Melbourne, Henley: Routledge and Kegan Paul, 1984, p.4.
[3]Pentru aprofundarea eseului J. R. R. Tolkien, On Fairy-Stories https://coolcalvary.files.wordpress.com/2018/10/on-fairy-stories1.pdf.
[4]TP, *Macmillan English Dictionary for Advanced Learners*, Macmillan, 2002, p. 503.
[5]TP, Chris Baldick, *Oxford Dictionary of Literary Terms*, Oxford University Press, 2015, p. 146.

Tolkien a revoluționat genul oferind cititorului o lume secundară care depășește cu mult criteriile menționate mai sus. Pe baza conflictului tradiţional între bine și rău autorul ridică un întreg univers cu propria sa istorie, mitologie, filozofie, politică și limbi. Proiectând „adevărata" bătălie letală asupra stăpânirii lumii într-un tărâm imaginar al fanteziei cu fler și magie medievală, el reînvie fantezia epică. Inspirat de viziunea lui Tolkien, este în continuă creștere numărul de autori dedicați, cititori și acum telespectatori și jucători care descoperă uriașul potential al fanteziei moderne.

Există un istoric al definiţiilor privind literatura pentru copii care atinge termenul „imaginaţie", dar disparitatea de grad a fanteziei în rândul copiilor duce la separarea acestora, astfel există imaginaţie şi există fantezie. În literatura pentru copii se regăsesc multe elemente ale imaginaţiei şi mult mai puţine ale fanteziei, deşi copilul îşi conduce imaginaţia să plaseze idei fantastice în copilăria sa. Începuturile literaturii pentru copii întruchipau un tip de studii ideologice, iar cărţile scrise pentru copii aveau scopuri precise şi didactice pentru copiii acelor timpuri, evidenţiind modele de comportament social propice societăţii respective.

Gradual poveştile pentru copii au devenit un gen literar separat începând cu apariţia în secolul al XVIII-lea a cărţii *The History of Little Goody Two Shoes* scrisă de John Newberry, fiind considerată ca prima carte scrisă specific pentru copii chiar dacă lipsesc acele elemente fantastice, dar de interes pentru familiile din marea societate.[6] Operele literaturii *fantasy* pentru copii s-au răspândit în secolul al XIX-lea cu titlurile *The King of Golden River* (1851) scrisă de John Ruskin, *The Princess and The Goblin* (1872) scrisă de George MacDonald şi *Alice's Adventure in Wonderland* (1865) a lui Lewis Carroll.[7] Conţinutul literar al acestor opere *fantasy* includ teme de educaţie, religie, politice şi concepte variate în legatură cu libertatea prin intermediul fanteziei ca mijloc de eliberare a minţii copilului de limitările societăţii. Ca o ilustrare, literatura *fantasy* nu este scrisă doar din interes sau intenţie didactică, ci şi ca formă de încântare a tânărului cititor de a se identifica cu personajul, de exemplu Alice care l-a urmat pe iepure intrând în gaură, ca apoi să se regăsească într-un tărâm al fanteziei cu animale vorbitoare şi obiecte vii.

Perry Nodelman, în studiul său despre literatura *fantasy* pentru copii, consideră că personajul-copil are „abilitatea de a-şi imagina un munte dintr-un deal care îi aduce plăcere, iar expresia lui după ce reuşeşte să îşi arunce zăpada pe cap, ne spune că şi acest dezastru este o sursă de amuzament."[8] Acţiunile incredibile şi neobişnuite al literaturii *fantasy* sunt sursele de împlinire pentru personaj, iar acestea au un impact similar asupra copilului-cititor. Nodelman, în analiza personajului copil din *Henry Huggins,* spune despre acesta că „primeşte exact ceea ce îşi doreşte datorită acţiunilor sale ignorante. Întotdeauna sunt cu efect de întoarcere, dar acestea se dovedesc a fi magice şi o altă cale către rezultatul dorit."[9]

În timp ce în epoca victoriană, fantezia pentru copii era marcată de nespus de multe tabuuri și o limită a subiectelor, gamei, tehnicilor și stilurilor literare, pentru copiii contemporani fantezia și-a lărgit orizontul enorm. Tehnici și subiecte narative postmoderne, cum ar fi metaficțiune istoriografică de exemplu, și-au găsit drum în scriitorii britanici de literatură *fantasy* pentru copii. Departe de a fi un domeniu omogen, fantezia se bucură de multe subgenuri, acoperind un spectru larg pentru aproape orice gust. Fantezia ca încercare inconştientă a copilului de a lupta impotriva dominaţiei şi controlului adulţilor este un element puternic în literatura pentru copii. Prin aceasta, copilul acţionează pentru a scăpa de rău şi caută să repare posibilul rău făcut. Hamida Bosmajian în eseul *Reading the*

[6]Peter Hunt, *Understanding Children's Literature: Key Essays from the International Companion Encyclopedia of Children's Literature*, London, Routledge, 2005, p. 5.
[7]Brian Stableford, *The A to Z of Fantasy Literature*, Lauham, Scarecrow Press Inc, 2009, p. 24-25.
[8]TP, Nodelman, Perry, *The Hidden Adult. Defining Children's Literature*, Baltimore, The Johns Hopkins University Press, 2008, p. 47.
[9]TP, Cf. *Ibidem,* p. 50.

unconscious. Psychoanalytical criticism prezentat în volumul de eseuri *Understanding Children's Literature* editat de Peter Hunt, evidenţiază că: „prin structura fanteziei, copilul se preface în răul imaginat sau real, dar şi dorinţa de reparare a acestuia."[10] Există acea continuă dezbatere prin care literatura pentru copii ar trebui să deţină doar acel scop estetic de a dărui bucurie sau ar trebui să fie moralistă şi didactică. Un copil cu o viziune inocentă asupra lumii dinamice rezistă moralei literaturii şi se bucură pe deplin de literatura *fantasy* până când aceştia încep să se adapteze comportamentelor culturale ale adulților. Poveştile pe care le identificăm ca fiind didactice încurajează copiii către un comportament acceptabil pentru adulţi, pe când cele plăcute le încurajează indulgenţa a ceea ce e natural sau uneori comportamente anormale.

Literatura pentru copii este departe de a fi la fel de simplă, clară și simplă așa cum se crede în general că este. Această realizare duce la o extinsă listă de definiţii sau aproximări ale termenilor implicaţi. Cu literatura pentru copii și fantezia avem de-a face cu două mari domenii ale literaturii, deci se poate aștepta o intersecție proporțională a celor două. Nu este prin urmare surprinzător că intersecția dintre cele două literaturi la fel de variată ca și cele două genuri principale implicate.

Mihaela Cernăuţi-Gorodeţchi concluzionează în cartea *Literatura pentru copii. Sinteză critică* interferenţa genului *fantasy* cu cel al literaturii pentru copii, considerând genul *fantasy* unul extrem de popular în lumea întreagă, atât ca *bun de consum,* cât şi ca obiect de cercetare. Din punctul de vedere al autoarei, specia *fantasy* a fost multă vreme ca non-existentă, deşi în ultimii ani această specie literară a fost iniţial considerată, aproape unanim, emblema literaturii pentru copii. De asemenea Gorodeţchi vine cu o creionare a genului *fantasy*, care „este considerat perechea contrastantă a literaturii realiste/mimetice destinate celor mai mici cititori: romanele aşa-zise „de aventuri", cu localizare exotică ori „domestică" – de exemplu suite de peripeţii (mai mult sau mai puţin „obişnuite") din viaţa şcolărească sau din viaţa petrecută de unii copii în mijlocul naturii, ori frământările şi bucuriile „tipice" pentru evoluţia fetelor către maturitate."[11]

Attebery afirmă: „Dacă *fantasy* ar fi doar negarea științei, totuși nu ar exista niciun concurs între ei. Dar în afirmarea imposibilității, *fantasy*-ul deschide ușa către mitologie, care este numele pe care îl dăm renunțării la megatexte. Zei, zâne, spirite strămoși, farmece, vrăji: un întreg, o mulțime de motive care nu mai transmit credință și totuși își păstrează narațiunea ca impuls."[12] Astfel, *fantasy* nu este o negare a științei sau a legii raționale. În schimb, opera *fantasy* poate fi definită ca o narațiune care folosește structuri și limbaj similare de mitologie, legende și basme pentru a crea o lume nouă cu propriile sale legi raționale. Drept urmare, ficțiunea *fantasy* este logică chiar și atunci când nu este posibilă. În *In Defence of Fantasy*, Ann Swinfen explorează construcția lumii şi structuri ale ficțiunii *fantasy* din 1945 până în 1984 pentru a o încadra la fel de logic. Swinfen susține că: „Ceea ce poate părea la prima vedere a fi un paradox stă, de fapt, în miezul *fantasy*: adică să creați o lume imaginativă și imaginară pe care trebuie să observați fidel regulilor logicii și ale consistenței interioare".[13]*Fantasy* trebuie să deţină ca punct de referință legi consecvente interne din care cititorul poate spera să înțeleagă ficțiunea. În consecință, mulţi autori de *fantasy* demonstrează o construcție a lumii care încorporează un simț al logicii și înțelegerea principiilor din lumea reală.

[10]Hamida Bosmajian, *Reading the unconscious.Psychoanalytical criticism* în volumul *Understanding Children's Literature* editat de Peter Hunt, London, Routledge, 2005, p. 108.
[11]Mihaela Cernăuţi-Gorodeţchi, *Literatura pentru copii. Sinteză critică,*Iaşi, Universitas XXI, 2008, p. 65-66.
[12] TP, Brian Attebery, *Strategies of Fantasy,*Bloomington, Indianapolis,Indiana University Press, 1984, p.108-109.
[13]Ann Swinfen, *In Defence of Fantasy: A Study of the Genre in English and American Literature Since 1945*. Routledge & Kegan Paul, 1984, p. 3.

BIBLIOGRAPHY

APTER, T.E., *Fantasy Literature. An approach to reality,* The MacMillan Press LTD, 1982.

ATTEBERY, Brian, *The Fantasy Tradition in American Literature: From Irving to Le Guin*, Bloomington, Indiana UP, 1980.

BALDICK, Chris, *Oxford Dictionary of Literary Terms*, Oxford University Press, 2015

BOIA, Lucian, *Pentru o istorie a imaginarului,* Editura Humanitas, Bucureşti, 2006.

BRAGA, Corin (coord.) *Morfologia lumilor posibile. Utopie, antiutopie, science-fiction, fantasy,* Editura Tracus Arte, București, 2015.

BOSMAJIAN, Hamida, *Reading the unconscious.Psychoanalytical criticism*, în volumul *Understanding Children's Literature* editat de Peter Hunt, London, Routledge, 2005.

CAILLOIS, Roger, *Abordări ale imaginarului,* Editura Nemira, Bucureşti, 2001.

CARTMELL, Deborah, WHELEHAN, Imelda, *The Cambridge Companion to Literature on Screen* , Cambridge University Press, 2007.

CERNĂUŢI-GORODEŢCHI, Mihaela, *Literatura pentru copii. Sinteză critică*, Editura Universitas XXI, Iași, 2008.

CLUTE, Clute, GRANT, John , *The Encyclopedia of Fantasy*, London, Orbit, 1997.

DAHL, Roald. *Marele uriaş prietenos*. Puffin Books, New York, 1998.

DAN, Sergiu Pavel, *Fețele fantasticului*, Editura Paralela 45, Pitești, 2005.

DOLEŽEL, Lubomír, *Heterocosmica: Fiction and Possible Worlds*, The John Hopkns University Press, Baltimore, 1997;

DURAND, Gilbert, *Aventurile Imaginii, Imaginaţia simbolică. Imaginarul*, Editura Nemira, Bucureşti, 1999. Traducere de Muguraș Constantinescu și Ani Bobocea.

EGOFF, Sheilla, *Thursday's Child: Trends and Patterns in Contemporary Children's Literature*. Chicago: American Library Association, 1981.

FABE, Marylin, *Closely Watched Films.An Introduction to the Art of Narrative Film Technique*. University of California Press, 2014.

FABRIZI, Mark A. I., *Fantasy Literature. Challenging Genres*, Sense Publishers, Rotterdam, 2016

FUNKE, Cornelia. *Inimă de cerneală*. Editura Arthur, Bucureşti, 2014.

GATES, S. Pamela, STEFFEL, B. Susan, MOLSON, J. Francis, *Fantasy Literature for Children and Young Adults*, Lanham, Maryland and Oxford, The Scarecrow Press Inc., 2003.

HOURIHAN, Margery. *Deconstructing the Hero. Literary Theory and Childrens Literature*. Routledge, London, 2005.

HUNT, Peter. LENZ, Millicent, *Alternative Worlds in Fantasy Fiction Lumi.* Continuum London. New York, 2001.

HUNT, Peter.*Understanding Children's Literature*, Routledge, New York, Londra, 2003.

HUTCHEON, Linda. O'Flynn, Siobhan, *A Theory of Adaptation*. Second Edtition,Routledge, New York, 2013.

JAMES, Edward. MENDLESOHN, Farah, *The Cambridge Companion to Fantasy Literature*. Cambridge University Press, 2012.

JAMESON, Fredric, *Magical Narratives: Romance as Genre*, New Literary History, 1975.

KLINGBERG, Göte, *Facets of Children's Literature Research*, Stockholm, The Swedish Institute for Children's Books, 2008.

ŁASZKIEWICZ, Weronika, *Fantasy Literature and Christianity: A Study of the Mistborn, Coldfire, Fionavar Tapestry and Chronicles of Thomas Covenant Series. Critical Explorations in Science Fiction and Fantasy*, McFarland, 2018,

LEVY, Michael. MENDLESOHN, Farah, *Children's Fantasy Literature. An Introduction,* Cambridge University Press, 2016.

LEWIS, Clive Staples, *On Stories and Other Essays in Literature*, Orlando, FL: Harcourt, 1982.

MACMILLAN ENGLISH DICTIONARY FOR ADVANCED LEARNERS, Macmillan, 2002.

MATHEWS, Richard, *Fantasy: The Liberation of Imagination*, Routledge, New York and London, 2002.

MENDELSOHN, Farah, *Rhetorics of Fantasy*, Middletown, Connecticut , Wesleyan University Press, 2008.

MENDLESOHN, Farah, LEVY, Michael. *Children's Fantasy Literature. An introduction*, Cambridge University Press, 2016.

MCCALLUM, Robyn, *Screen Adaptations and the Politics of Childhood Transforming Childrens Literature into Film*, PalgraveMacmillan, 2018.

MONACO, James, *How to Read a Film The World of Movies, Media, Multimedia Language, History, Theory,* Oxford University Press, 2000.

NODELMAN, Perry, *The Hidden Adult. Defining Children's Literature,* BaltimoreThe Johns Hopkins University Press, 2008.

NORTON, E. Donna, *Through the Eyes of a Child: An Introduction to Children's Literature*, Columbus, OH: C.E. Merrill Pub., 1987.

OITTIEN, Riita, *Translating for Children*, Garland Publishing Inc., 2000.

REYNOLDS, Kimberly, *Children's Literature. A very short Introduction*, Oxford University Press, 2011.

ROSENBLATT, Louise, *Literature as Exploration. Fifth Edition,* The Modern Language Association of America, New York, 2016.

SANDNER, David, *Joseph Addison: The First Critic of the Fantastic*, în David Sandner (ed.), *Fantastic Literature: A Critical Reader*, Westport, London, Connecticut, Praeger, 2004.

STABLEFORD, Brian, *Historical Dictionary of Fantasy Literature (Historical Dictionaries of Literature and the Arts),* The Scarecrow Press, Inc. Lanham, Maryland • Toronto • Oxford, 2005.

STABLEFORD, Brian, *The A to Z of Fantasy Literature*, Lauham, Scarecrow Press Inc, 2009.

STAM, Robert. RAENGO, Alessandra, *A Companion to Literature and Film,* Blackwell Publishing.2004

SUSINA, Jan, *Children's Literature. Encyclopedia of Children and Childhood:In History and Society*, New York: Macmillan Reference USA, Ed. Paula S. Fass., Vol. 1., 2004.

SWINFEN, Ann, *In Defence of Fantasy: A Study of the Genre in English and American Literature Since 1945*. Routledge & Kegan Paul, 1984.

TODOROV, Tzvetan, *The Fantastic: A structural approach to a literary genre*, Trans. By Richard Howard, Cleveland: Case Western Reserve UP, 1973.

TOLKIEN, J.R.R., *Stăpânul Inelelor*, vol 1-3, traducere de Iriona Horea, editura Rao, Bucureşti, 2002.

TIMMERMAN, John H., *Other Worlds: The Fantasy Genre*, Bowling Green, Bowling Green University Popular Press, 1983.